

י' באדר ב', התשפ"ב
13 מרץ 2022
סימוכין : 369629822

הודעה לעיתונות

התוכנית הלאומית לחיזוק עובדי מערכת הבריאות ומניעת שחיקה

ממצאי הסקר הלאומי - 2021

בשנת 2021, משרד הבריאות בשיתוף עם בתי החולים, קופות החולים ומוסדות סיעודיים ערך בפעם השנייה, סקר מקיף בקרב כלל עובדי מערכת הבריאות בנושא השחיקה, כהמשך לסקר הלאומי הראשון שנערך בשנת 2018.

הסקר הוא חלק מתוכנית לאומית רחבה לחיזוק עובדי מערכת הבריאות הנמצא על סדר היום של משרד הבריאות. הסקר הינו סקר ייחודי בארץ ובעולם בשל העובדה שהוא מקיף את מגוון סוגי העובדים וסוקר את מערכת הבריאות בשלמותה. את הסקר ליוותה פרופ' שרון טוקר מהפקולטה לניהול באוניברסיטת תל-אביב והוא בחן היבטים שונים וגורמים המובילים לשחיקה בקרב עובדי המערכת.

מטרות הסקר הינן :

- לשקף תמונת מצב לאומית בנושא חוסן ושחיקת עובדים במערכת הבריאות הציבורית, תוך התייחסות לכל הארגונים המרכיבים אותה.
- לזהות את הגורמים המשפיעים על שחיקת עובדים במערכת הבריאות תוך מתן ביטוי לקבוצות עובדים שונות, מאפייני מקצוע, סוגי ארגונים ושירותים במערכת

- לשמש בסיס לקידום תכניות התערבות ברמה לאומית וארגונית

בשנת 2021, הוזמנו לענות על השאלון 159,740 עובדי מערכת הבריאות הציבורית בבתי החולים, בשירותי הקהילה של קופות החולים במוסדות סיעודיים ויחידות משרד הבריאות. מתוכם השיבו 33,939 עובדים המהווים 21% מכלל העובדים.

מדד השחיקה תיאור וממצאים:

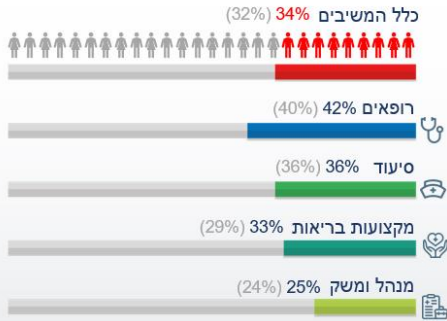
עובד שחוק הוא עובד שחווה תשישות רגשית (מתקשה לגלות אמפתיה לאחרים), תשישות פיזית (חש עייפות וחוסר אנרגיה) ותשישות קוגניטיבית (מתקשה להתרכז ולהתמקד). מדד השחיקה, הינו ממוצע של תשעה פרמטרים המעידים על תשישות רגשית, תשישות פיזית ותשישות קוגניטיבית.

מהסקר המקיף עלה כי ממוצע מדד השחיקה במערכת הבריאות בישראל, בשנת 2021 עומד על 3.4 בסולם של 1-7, ציון זה זהה לציון הממוצע בסקר המקיף שנערך בשנת 2018. נקודת החתך לשחיקה גבוהה נקבעה כ-4.0, על בסיס שאלון שחיקה מקביל – Maslach-Burnout Inventory – HSS וכן על בסיס ממצאי סקר השחיקה הלאומי שנערך בשנת 2018, שם נמצא קשר גבוה בין ציון שחיקה 4.0 ומעלה לבין מדדי תוצאה אחרים שנבדקו בסקר: תסמיני דיכאון, פגיעה בבריאות, רצון לעזוב את המקצוע וחשיפה לתאונות. בסקר הנוכחי 34% מהעובדים הוגדרו כבעלי שחיקה גבוהה (בהשוואה ל-32% ב-2018). רמת השחיקה הגבוהה ביותר נמצאה בקרב סקטור הרפואה, ובפרט בקרב רופאים מתמחים וסטאז'רים (ציון 4.39 ו-4.16 בהתאמה). שחיקתם של הסטאז'רים אף עלתה באופן מובהק בהשוואה לשנת 2018. רמות גבוהות של שחיקה נמצאו גם בקרב טכנאי רנטגן, רוקחים, אחיות מוסמכות ואחיות אקדמאיות.

שחיקה לפי סקטור

שיעור בעלי שחיקה מעל ל-4.0:

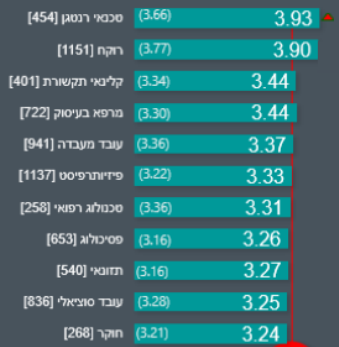
ממוצע שחיקה לפי סקטור

נתוני 2018 מוצגים ב- (סוגריום)

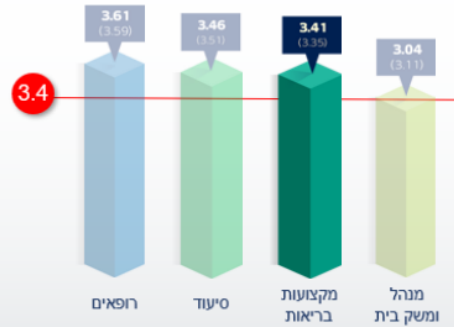
שחיקה לפי מקצוע

מקצועות בריאות – שחיקה לפי מקצוע

3.4

ממוצע שחיקה לפי סקטור

נתוני 2018 מוצגים ב- (סוגריום)

אגף הסברה ויחסים בינלאומיים
דוברות
Spokesman Office

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

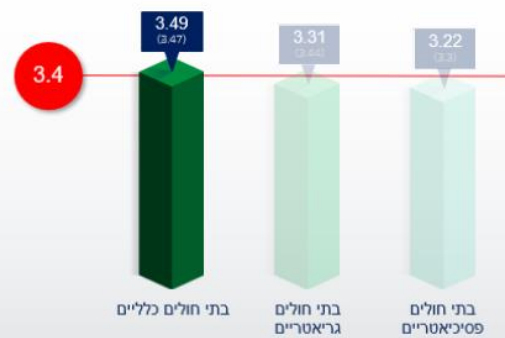
בתי החולים הכלליים

שחיקה לפי מערך רפואי:

פנימית [1472]	3.89	3.85
מליד [542]	3.84	3.84
כירורגיה [1671]	3.75	3.81
דימות [524]	3.80	3.80
ילדים [864]	3.55	3.73
אונקולוגי [502]	3.61	3.69
טיפול נמרץ [763]	3.60	3.63
גביקולוגיה ומילדות [809]	3.46	3.62
שיקומית [173]	2.94	3.52
גריאטרית [106]	3.61	3.45
מעבדות [640]	3.47	3.40
מרפאות וגמני חוץ [974]	3.40	3.39
פסיכיאטרית [246]	3.40	3.37
הבהלת בית החולים [891]	3.08	3.35

3.4

ממוצע שחיקה לפי סוג בית חולים

נתוני 2018 מוצגים ב- (קטגוריים)

כמצופה גם בשנת 2021, עולה כי ככל שעובדים שעות רבות יותר, רמת השחיקה גבוהה יותר, כמו כן נמצאה רמת שחיקה גבוהה יותר בקרב העובדים במשמרות לילה לעומת אלו שאינם נוטלים חלק במשמרות ובקרב עובדים שאינם מועסקים בתפקיד ניהולי. עובדים אשר דיווחו כי עיקר עבודתם הינה עם מטופלים היו בעלי רמת שחיקה גבוהה בהרבה מאלו שעיקר עבודתם אינה עם מטופלים.

בדומה לממצאי 2018, שחיקה גבוהה יותר נמצאה בקרב עובדי בתי החולים בהשוואה לעובדי קופות החולים, לעובדי משרד הבריאות ולעובדי המוסדות הסיעודיים.

בבחינת מערכים בבתי החולים, שחיקה גבוהה נמדדה במחלקות הפנימיות, בחלקות לרפואה דחופה, במחלקות הכירורגיה ובמכוני הדימות.

מבין עובדי קופות החולים, רמת השחיקה הגבוהה יותר נמצאה בקרב עובדי בתי מרקחת.

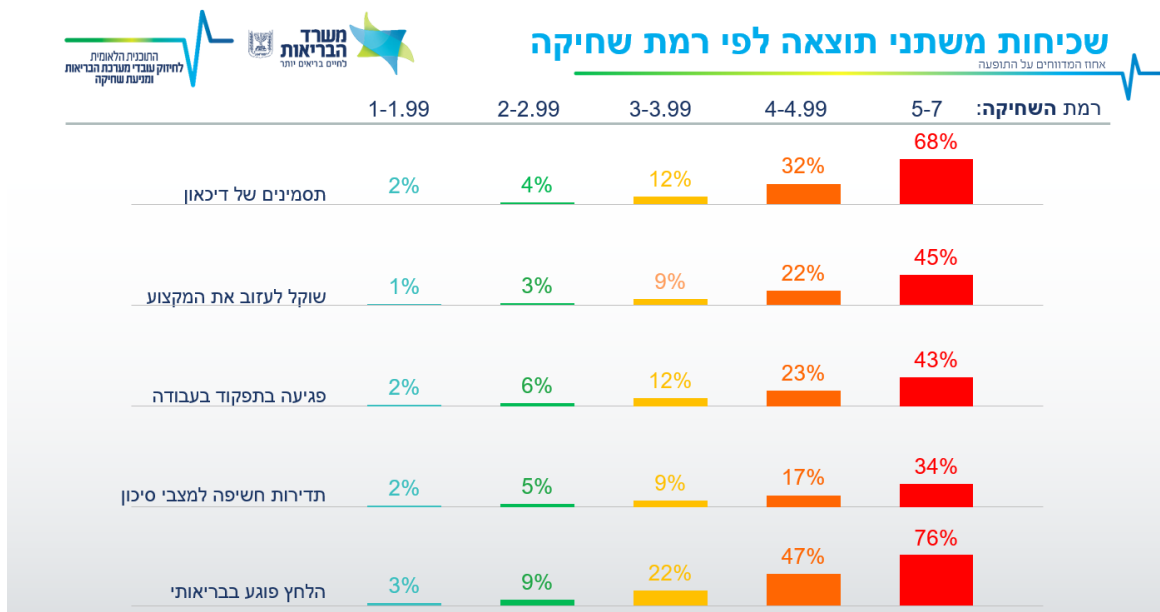
אגף הסברה ויחסים בינלאומיים
דוברות
Spokesman Office

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

משתני תוצאה נוספים:

בסקר נבחנו חמישה משתני תוצאה אשר במחקרים דומים והן בסקר השחיקה שנערך 2018 נמצא קשר חזק בינם לבין השחיקה.

ממצאי הסקר מראים בברור כי ככל שרמת השחיקה של העובד גבוהה יותר, כך עולה שכיחותם של חמישה משתני התוצאה: תסמיני דיכאון, פגיעה בתפקוד בעבודה, תחושת לחץ הפוגעת בבריאותו של העובד, חשיפה של העובד למצבי סיכון. ומחשבות לגבי עזיבת המקצוע.

נגיף הקורונה ושחיקה:

בסקר 2021, התבקשו עובדי בתי החולים לציין האם עבדו במחלקות קורונה.

עובדי בתי החולים ומוסדות סיעודיים, אשר עבדו במחלקות הקורונה, דיווחו על רמות שחיקה גבוהות יותר לעומת מי שלא עבד במחלקות קורונה (44% ברמת שחיקה 4 ומעלה לעומת 34%), סימפטומים של דכאון (26% לעומת 20%), רצון לעזוב את המקצוע (17% לעומת 14%), פגיעה בתפקוד בעבודה (18% לעומת 14%) וחשיפה לתאונות ומצבי סיכון לאחר שעות העבודה (23% לעומת 12%).

הגורמים המשפיעים על שחיקה:

בסקר נכללו 25 מאפיינים תעסוקתיים וארגוניים הקשורים לשחיקה. חלק מהגורמים משקפים גורמי לחץ (למשל עומס, בירוקרטיה, היעדר תמיכה) וחלק מהגורמים משקפים משאבים (למשל תחושת הערכה, מחויבות לבריאות עבודה או תנאי שכר). יחד, משקפים המאפיינים האלה ארבעה עולמות תוכן: קריירה והערכה, תהליכי עבודה והכשרה, עומסים ותנאי עבודה וגורמים הקשורים לרווחת העובד. המשיבים התבקשו לציין את המידה בה הם חווים את כל אחד מגורמי הלחץ והמשאבים. נערך תיעדוף של כל 25 גורמי הלחץ והמשאבים על פי שכיחותם ומידת הקשר שלהם עם ציון השחיקה.

מבין גורמי הלחץ ששכיחותם היתה גבוהה במיוחד וכן הקשר שלהם עם שחיקה היה חזק במיוחד בלטו ארבעה: עומסי עבודה, קושי לשלב בין צרכי בית לעבודה, עומס מטלות אדמיניסטרטיביות ובירוקרטיה וסחבת.

מבין המשאבים הארגוניים שיש לחזק, זאת אומרת שהשכיחות שלהם נמוכה והם קשורים לשחיקה, בלטו: תפיסת הארגון כמחויב לבריאות העובד, תפיסת מערכת הבריאות כמקדמת ומטפחת את המקצוע שלי, ושכר ותנאים הוגנים.

השוואת רמת גורמי הלחץ והמשאבים לרמה שנמדדה בשנת 2018 מצביעה גם על עלייה בדיווח על תמיכה ארגונית בקשיים שחוה העובד ועלייה בדיווח על אווירת שיתוף ועזרה הדדית וכן ירידה בדיווח על עומס פיזי בעבודה.

אגף הסברה ויחסים בינלאומיים
דוברות
Spokesman Office

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

משאבים ארגוניים שמשפיעים על השחיקה

גורמים שמשפיעים על השחיקה

גורמי לחץ שמשפיעים על השחיקה

התגייסות ארגוני הבריאות לקים את סקר השחיקה לצד ההתמודדות עם מגפת הקורונה מלמדת על מחויבותם לנושא. התכנית הלאומית לחיזוק עובדי מערכת הבריאות ומניעת שחיקה הושקה על ידי משרד הבריאות בשנת 2016, תוך שיתוף ארגוני הבריאות בבניית המהלך מראשיתו. העבודה המשותפת אפשרה מדידה נרחבת ומסד נתונים רלבנטי ללמידה על האתגרים המערכתיים והארגוניים לכדי יצירת תכניות התערבות לרוחב כל המערכת. בחודש הקרוב יפיץ משרד הבריאות כ 70 דוחות ארגוניים לכלל ארגוני הבריאות שהשתתפו בסקר הלאומי שהתקיים ב 2021 . בנוסף יפעל משרד הבריאות לקידום מהלכים כלל מערכתיים לתמיכה בעובדי מערכת הבריאות, ובקידום הקצאת משאבים ייעודיים לטיפול קונקרטי בהגברת חוסן ומניעת שחיקה בקרב עובדי המערכת.

המהלכים המתוכננים ליישום כבר בשנת 2022 נאמדים בכ 95 מיליון שקלים וכוללים בתוכם, הקצאת שוברי שי לכל עובדי ארגוני הבריאות אשר עסקו בטיפול בחולי קורונה ובמניעת התפשטות המגיפה, הקצאת תקציב ייעודי לארגוני הבריאות לטובת נקיטת פעולות לרווחת העובד, מינוי ממונים ארגוניים בכל ארגון לטובת צמצום ומניעת שחיקה, תקציב לעידוד יוזמות טכנולוגיות שנועד לעסוק בסוגיות הקשורות להפחתת עומסים, טיפול בממשקי עבודה ובריאות

אגף הסברה ויחסים בינלאומיים
דוברות
Spokesman Office

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

העובד, והקמת מרכז לתמיכה נפשית עקב שחיקה בעבודה עבור עובדי המערכת. עוד החליט מנכ"ל משרד הבריאות פרופ נחמן אש על הקמת צוות לאומי בראשותו להובלת מדיניות מערכתית וסדרי עדיפויות לטיפול בנושא חיזוק עובדי מערכת הבריאות ומניעת שחיקה, וכן הורה על הקמת צוות ייעודי בהנהלת משרד הבריאות שתפקידו לעסוק בבקרת נהלים והפחתת רגולציה במטרה לצמצם בירוקרטיה ועומס נהלים במערכת.

בברכה,
ענת דניאלי לב
דוברת משרד הבריאות